

Remissvar

Finansdepartementet
Finansmarknadsavdelningen
Bankenheten
103 33 Stockholm

Finansinspektionen
Box 7821
103 97 Stockholm
Tel +46 8 408 980 00
finansinspektionen@fi.se
www.fi.se

2022-03-25

FI dnr 22-6377
(Anges alltid vid svar)

Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism

Ert dnr: Fi2022/00740

Sammanfattning

Finansinspektionen (FI) anser att de förslag till författningsändringar som presenteras i utkastet till lagrådsremiss är ägnade att förbättra förutsättningarna för samarbete mellan verksamhetsutövare och myndigheter på penningtvättsområdet.

Förslagen i utkastet innebär ett mer begränsat samarbete och informationsutbyte mellan verksamhetsutövare och myndigheter än vad som följer av Penningtvättsutredningens förslag. Det är därför angeläget att utvärdera de föreslagna ändringarna om samverkan efter tre år, i likhet med vad som föreslås i utkastet. Det gäller särskilt kretsen av företag som ska kunna delta i en sådan samverkan.

FI har i övrigt endast vissa lagtekniska synpunkter på förslagens utformning.

Behovet av samverkan och utvärdering

FI ser positivt på att det skapas bättre förutsättningar för att effektivisera samarbetet mellan myndigheter och företag, såväl vertikalt som horisontellt. Ett ökat samarbete och informationsutbyte bidrar till att stärka den samlade motståndskraften mot penningtvätt och finansiering av terrorism i samhället.

FI noterar att utkastets förslag om samverkan mellan myndigheter och företag har begränsats till att i fråga om verksamhetsutövare omfatta endast kreditinstitut och att FI är den enda tillsynsmyndighet som kan delta i samverkan tillsammans med dessa. FI har förståelse för den uppfattning som kommer till uttryck i utkastet, att kreditinstitut, som redan omfattas av flera relevanta regleringar, torde ha bäst förutsättningar att värna om den personliga integriteten. Samtidigt ser FI ett behov av att information – i vart fall på sikt – kan utbytas mellan fler typer av aktörer. Det pågår bland annat en utveckling där nya betalningslösningar växer fram utanför det traditionella banksystemet som skulle kunna motivera ett deltagande i samverkan från exempelvis större betalningsinstitut.

FI tillstyrker därför förslaget om att efter tre år utvärdera hur bestämmelserna om samverkan tillämpas och om det finns skäl att utvidga deltagarkretsen i samverkan.

Finansinspektionens medverkan

Av förslaget till 4 a kap. 1 § lagen (2017:630) om åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism (PTL) framgår att samverkan enligt samma kapitel får ske mellan "[1] brottsbekämpande myndigheter, Finansinspektionen och kreditinstitut, eller [2] brottsbekämpande myndigheter och tillsynsmyndigheter". Av lagtexten framgår det inte tydligt om samverkan kan ske utan att exempelvis FI eller en brottsbekämpande myndighet deltar (jfr vad som anges på s. 107 i utkastet om att "även FI får delta"). Det behöver därför klargöras för vilka konstellationer av myndigheter och kreditinstitut som förslaget medger.

Enligt FI är det nödvändigt att inspektionen kan delta i samverkan. Allt annat skulle riskera att väsentligt begränsa det sammantagna värdet av den nya samverkansformen och medföra att den avsedda förstärkningen av Sveriges samlade förmåga att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism minskar i motsvarande utsträckning.

Det kan konstateras att förslaget till samverkan utgår ifrån förlagor i exempelvis Storbritannien och Nederländerna. Dessa förlagor anses utgöra framgångsrika exempel på samverkan mellan företag och myndigheter på penningtvättsområdet och inkluderar vanligtvis även tillsynsmyndigheter, som enligt FI:s mening har en naturlig roll att fylla i samarbeten av det slaget.

FI vill även framhålla att syftet med inspektionens deltagande *inte* är att granska regelefterlevnaden hos de individuella kreditinstitut som deltar i samverkan. FI:s roll i förhållande till övriga medverkande skulle snarare gå ut på att exempelvis bidra med kunskap och erfarenheter om relevanta regelverk och finansmarknadens funktionssätt och dela erfarenheter och information från de omfattande internationella samarbeten som FI deltar i (exempelvis från Nordic Baltic Working Group och ett 60-tal institutspecifika penningtvättskollegier). För FI:s del skulle en medverkan också bidra till en ökad förståelse för såväl de risker som de utmaningar som verksamhetsutövarna ställs inför, vilket skulle ge ett bättre underlag för FI:s riskbaserade prioriteringar och underlätta dialogen med verksamhetsutövarna.

Det nu anförda innebär att FI med nödvändighet behöver kunna delta i samverkan.

Vissa lagtekniska frågor

Uppgiftsskyldighet för nya typer av företag i 4 kap. 6 § PTL

Enligt utkastets förslag till en ny tredje punkt i 4 kap. 6 § PTL ska den som till en verksamhetsutövare tillhandahåller ett betalningsinstrument för omedelbara betalningar omfattas av Polismyndighetens och Säkerhetspolisens så kallade frågerätt.

Enligt 1 kap. 4 § lagen (2010:751) om betaltjänster definieras betalningsinstrument som ”ett kontokort eller något annat personligt instrument eller en personlig rutin som enligt avtal används för att initiera en betalningsorder”. Utgivning av ett betalningsinstrument utgör tillståndspliktig verksamhet enligt samma lag (se 1 kap. 2 § 5 och 2 kap. 1 § första stycket).

FI förstår utkastet så att det praktiska syftet med förslaget är att utöka uppgiftsskyldigheten till sådana tekniska leverantörer som – utan att de själva bedriver tillståndspliktig verksamhet – tillhandahåller tekniska lösningar till betaltjänstleverantörer som möjliggör att betaltjänstleverantören i sin tur kan erbjuda sina kunder betalningsinstrument i form av applikationer för omedelbara betalningar. Enligt FI:s mening finns det en risk att förslaget får en annan effekt än den som avses. Det bör därför övervägas att ge bestämmelsen en annan utformning.

Utformningen av tystnadsplikten i 4 kap. 9 § PTL

I utkastet föreslås att 4 kap. 9 § PTL ändras genom att bestämmelsens nuvarande inledning ändras från ”[d]en fysiska personen, den juridiska personen...” till ”[e]n verksamhetsutövare”. FI noterar att den lagstadgade tystnadsplikten i dess nuvarande form utöver verksamhetsutövare även omfattar verksamheter som bedriver eller under de senaste fem åren har bedrivit penninginsamling för humanitärt, välgörande, kulturellt eller något annat allmännyttigt ändamål. Med den föreslagna ändringen riskerar sådana verksamheter att uteslutas från bestämmelsens tillämpningsområde. FI föreslår därför att sådana verksamheter läggs till i den nya föreslagna 4 kap. 9 a § och i 5 kap. 12 och 13 §§.

FINANSINSPEKTIONEN

Erik Thedéen
Generaldirektör

Mika Tuominen
Senior jurist

I detta ärende har generaldirektören Erik Thedéen beslutat. Seniora juristen Mika Tuominen har varit föredragande. I den slutliga handläggningen har också biträdande avdelningschefen Erik Blommé deltagit.

Kopia till fi.fma.b@regeringskansliet.se